

Ladder of Knowledge : มาตรฐานและคุณภาพแบบเรียน วิชาภาษาอังกฤษในสมัยปฏิรูปการศึกษา

สุนันท์ อัญชสีนกุล

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายศึกษามาตรฐานและคุณภาพของแบบเรียนหลวงเรื่อง *Ladder of Knowledge* ที่ใช้สอนภาษาอังกฤษแก่นักเรียนไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอันเป็นยุคปฏิรูปการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษามีแนวคิดสำคัญว่านักเรียนไทยควรมีความรู้ภาษาไทยอย่างแม่นยำเสียก่อน ก่อนที่จะเรียนภาษาอังกฤษ จึงเป็นเหตุผลให้เริ่มสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา แบบเรียนนี้เน้นการเรียนให้เกิด 5 ทักษะ ได้แก่ ไวยากรณ์ การอ่าน การเขียน การพูด และการแปลโดยคำสั่งในแต่ละแบบฝึกหัดจะบอกอย่างชัดเจนว่าฝึกทักษะใดบ้างเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะทั้ง 5 และบ่งชี้การใช้กลวิธีการซ้ำ (repetition) โดยสังเกตจากการให้ทำแบบฝึกหัดซ้ำๆ เพื่อให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษได้คิด สังเกต เปรียบเทียบประโยคภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ และเรียนรู้จดจำตามลำดับ

1. บทนำ

ประวัติศาสตร์การเรียนภาษาอังกฤษในประเทศไทยน่าจะเริ่มตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2367-2394) กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2391 นางแมตตูน (Mrs. Mattoon) มิชชันนารีอเมริกาได้สอนภาษาอังกฤษให้แก่เด็ก ๆ ต่อมา หมอเหา (Dr. House) ได้ขอเปิดโรงเรียนสอนหนังสือแนวตะวันตก

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาภาษาอังกฤษจึงได้ทรงว่าจ้างสตรีชาวแคนาดา นางแอนนา ลีโอโนเวนส์ (Anna H. Leonowens) เป็นครูสอนภาษาอังกฤษให้แก่พระราชโอรสและพระราชธิดา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเริ่มเรียนภาษาอังกฤษในสำนักงาน นางแอนนา ลีโอโนเวนส์ และเรียนอยู่จนพระองค์ผนวชเป็นสามเณร ต่อมาทรงเรียนภาษาอังกฤษกับหมอจันดเล (Chandelely) ชาวอเมริกัน และจากประสบการณ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เสด็จต่างประเทศเสด็จประพาสเอเชีย 2 ครั้งคือ สิงคโปร์ บัตตาเวีย (อินโดนีเซียปัจจุบัน) เมื่อ พ.ศ. 2413-2414 และครั้งที่ 2 เสด็จไปอินเดียถึงเดลีโดยทรงแวะที่ปีนัง สิงคโปร์ ย่างกุ้งและกัลกัตตาด้วย เมื่อเสด็จนิวัติประเทศไทยได้ทรงริเริ่มโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษ ส่งหม่อมเจ้าและหม่อมราชวงศ์ที่ยังเยาว์ไปเรียนหนังสือที่สิงคโปร์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนหลวงสอนภาษาอังกฤษขึ้นในกรมทหารมหาดเล็กขึ้นอีกแห่งหนึ่งให้นายฟรานซิส ยอร์ช แพตเตอร์สัน (Francis G. Patterson) ชาวอังกฤษ อายุประมาณ 30 ปี เป็นอาจารย์ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอและพระเจ้าน้องยาเธอแทบทุกพระองค์ได้เข้าเรียนผลัดเข้า และให้พวกนายร้อยทหารมหาดเล็กได้เรียนผลัดปาย ในตอนต้นนายฟรานซิส ยอร์ช แพตเตอร์สันพูดภาษาไทยไม่ได้เลย ทำให้การสอนลำบากเพราะผู้เรียนยังไม่รู้ภาษาอังกฤษต้องใช้ศัพท์พะพะจะนะภาสา 4 ภาษาคือ ไทย-อังกฤษ-ฝรั่งเศส-ลาติน ของสังฆราชปาลกัวส์ (Jean Baptiste Pallegoix) ชาวฝรั่งเศส และ

หนังสืออภิธานสองภาษาคือ ภาษาอังกฤษ-ไทย ของนายเอส จี แมคฟาแลนด์ (Samuel Gamble McFarland) เป็นผู้แต่ง ระยะเริ่มแรกมีนักเรียน 50 คน ต่อมาเหลือเพียงสองพระองค์คือ สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสกับสมเด็จพระยาตำราจราชานุภาพ นายแปดเตอร์สันได้ถวายการสอนภาษาอังกฤษ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอีกด้วย (รอง ศยามานนท์และคณะ 2507: 147)

ส่วนประชาชนในสมัยนั้นเริ่มเรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียนเอกชน ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งโรงเรียนมุสลิมศึกษากำหนดวิชาเรียนตามหลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ. 2438 ให้เรียนภาษาอังกฤษในประโยค 3 และในปี พ.ศ. 2441 ทรงกำหนดให้จัดโรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้น โรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้น เหตุผลที่เปิดสอนเป็นภาษาอังกฤษล้วนคือ ต้องการให้นักเรียนมีความรู้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี พร้อมทั้งจะไปศึกษาต่อ ณ ประเทศยุโรปได้ หรือสามารถประกอบอาชีพติดต่อกับชาวต่างชาติได้

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอันเป็นยุคที่ประเทศต่างๆ ในยุโรปมีความเจริญมากขึ้น ระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาหลังจากปฏิวัติอุตสาหกรรม ประมาณเจ็ดสิบห้าปี เมื่อประเทศต่างๆ ในยุโรปหันมาสนใจเผยแผ่คริสต์ศาสนาและทำการค้าแถบทวีปเอเชีย คณะมิชชันนารีมุ่งหน้าเดินทางเข้ามาตั้งโรงเรียนสอนศาสนาในประเทศไทย พ่อค้าชาวยุโรปมุ่งหน้ามาค้าขาย เป็นผลให้เกิดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย วิชาภาษาอังกฤษจึงเป็นวิชาที่จำเป็นอีกวิชาหนึ่ง

จากภูมิหลังดังกล่าวทำให้เห็นการปฏิรูปการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอันมีผลให้ประเทศไทยเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับต่างประเทศ การปฏิรูปการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกอบด้วย

1. การปฏิรูปสถานศึกษาจากการเรียนในวัดที่มีพระภิกษุเป็นผู้สอน และผู้เรียนมีเฉพาะเด็กชายมาเป็นการเรียนในโรงเรียนและมีฆราวาสเป็นผู้สอน

ผู้เรียนมีทั้งเด็กชายและเด็กหญิงเข้าศึกษาได้เมื่อมีอายุตามเกณฑ์ อันเป็นการ
รณรงค์เพื่อให้มีการศึกษาภาคบังคับต่อไป

2. การปฏิรูปแบบเรียน มี 2 ระยะ คือ

2.1 แบบเรียนระยะก่อนกำหนดโครงการศึกษา (รอง ศยามานนท์
และคณะ 2507: 147) ระยะนี้เปลี่ยนแปลงแบบเรียนภาษาไทยจากที่เคยใช้หนังสือ
แบบเรียนภาษาไทยดังกล่าวข้างต้นมาเป็นแบบเรียนหลวงทั้ง 6 เล่ม ของพระยาศรี
สุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

2.2 แบบเรียนและตำราเรียนระยะกำหนดโครงการศึกษา

3. การตั้งหน่วยงานเพื่อบริหารการศึกษาของประเทศ ได้แก่การตั้ง
กรมศึกษาธิการ ต่อมายกระดับเป็นกระทรวงธรรมการ ปัจจุบันคือ
กระทรวงศึกษาธิการ

4. การเริ่มใช้แผนการศึกษาครั้งแรกในปี พ.ศ. 2438 วางโครงการถึง
ปี พ.ศ. 2444 กำหนดแบ่งชั้นเรียนเป็น ประโยคหนึ่ง 3 ปี ประโยคสอง 3 ปี ประโยค
สาม 4 ปี รวม 10 ปี นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้
พัฒนาแผนการศึกษาเรื่อยมาเป็น แผนการศึกษา 2445 แผนการศึกษา 2450 และ
แผนการศึกษา 2452

แผนการศึกษาต่าง ๆ ดังกล่าวสะท้อนถึงการพัฒนาหลักสูตรซึ่งสัมพันธ์
โดยตรงกับการสร้างแบบเรียนและตำราเรียนวิชาต่าง ๆ แบบเรียนหรือตำราเรียนจึง
มีความสำคัญต่อการศึกษาในฐานะที่ต้องใช้เป็นหลักของการศึกษาและ
เปรียบเสมือน “กระจกสะท้อนนโยบายของผู้บริหารการศึกษา” (ร. 6 ศ. 1/1 รายงาน
การประชุมข้าหลวงเทศาภิบาล (ร.ศ. 129))

สิ่งที่ยังคงสำคัญยิ่งประการหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษาคือการผลิตแบบเรียน
ตำราเรียนให้ทันตามแผนพัฒนาการศึกษา ซึ่งได้แก่แผนการศึกษาและหลักสูตร
สมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพอธิบดีกระทรวงธรรมการได้
ประทานความคิดเห็นที่แสดงถึงความสำคัญของหนังสือเรียนในระดับมูลศึกษา
ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาดังนี้

...ความประสงค์ในส่วนที่จะฝึกสอนราษฎรให้มึนสัยใจคอเป็นอย่างไรจะทำให้สำเร็จได้ด้วยหนังสือเรียนเป็นสำคัญยิ่งกว่าอย่างอื่นเพราะการเล่าเรียนจะเรียนในที่ที่ใดและใครจะสอนก็ตามจำจะต้องใช้หนังสือเรียน... เพราะฉะนั้นการแต่งหนังสือสำหรับฝึกสอนราษฎรต่อไปนี้นับว่าเป็นการสำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาที่จะจัดอย่างหนึ่งแม้รัฐบาลจะต้องลงทุนมากมายหลายร้อยชั่งในการแต่งหนังสือเรียนก็ไม่แพงเกินไปเลย ... ตำราสำหรับโรงเรียนชั้นประถมศึกษาจะใช้ตำราเรียนที่มีอยู่แล้วได้โดยมากจะต้องแต่งอะไรใหม่บ้างไว้คิดต่อไปได้ แต่ปัญหาสำหรับโรงเรียนมัธยมและอุดมศึกษาอยู่อย่างหนึ่งซึ่งน่าจะคิดในเวลานี้คือวิชาความรู้ที่จะสอนในชั้นอุดมศึกษาต่อไปภาคหน้าโดยมากคงเป็นวิชาที่เราจะรับมาจากฝรั่งและตำราสำหรับเล่าเรียนวิชาความรู้นั้นๆ อย่างดีมีอยู่ในภาษาฝรั่งเศสจะต้องหาครูผู้สั่งสอนที่รู้ภาษาไทยและจะต้องแปลตำรับตำราสำหรับวิชาความรู้นั้นๆ ออกพิมพ์เป็นภาษาไทยอันแทบพันวิสัยที่จะทำได้ในน้อยชั่วอายุคน ถ้าสอนภาษาฝรั่งเศสภาษาใดภาษาหนึ่ง กล่าวคือในภาษาอังกฤษเรื่องผู้ฝึกสอนและตำราเรียนวิชาความรู้นั้นจะไม่ลำบากแต่จะต้องจัดการให้คนเราที่จะเล่าเรียนวิชาชั้นอุดมศึกษาเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสียก่อนทุกคน...

(ก. 5 ศ หน้า 127)

(เน้นเนื้อความโดยผู้เขียน)

นอกจากนี้เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีได้กล่าวในสุนทรพจน์เรื่อง "ทำไมเราจึงต้องเรียนภาษาต่างประเทศ" ซึ่งตีพิมพ์ในหนังสือทวิปัญญาเมื่อ พ.ศ. 2448 ตอนหนึ่งว่า

...ประเทศลิวีโลสทั้งหลายย่อมรู้สึกว่าการศึกษาไม่ว่าสำหรับแขนงใด ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความรู้ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย ๑ ภาษา ก็ประเทศเราซึ่งมีความขัดข้องต้องการจะถ่ายความรู้อันยังไม่มีอยู่ในภาษา

เรา จะไม่มีความรู้สึกจำเป็นที่จะต้องเรียนภาษาต่างประเทศให้แพร่หลาย และให้สูงที่สุดที่จะเรียนได้ในประเทศเรามากยิ่งขึ้นหรือ? เพราะฉะนั้นที่ว่าไว้แต่ข้างต้นว่า เราเกือบจะต้องถือเอาเป็นเกณฑ์ว่า “นักเรียนในประเทศ เราควรรู้ภาษาต่างประเทศไม่น้อยกว่า ๑ ภาษานั้น” ในที่นี้เราจะต้องทิ้งคำ เกือบเสีย และถือเอาเป็นเกณฑ์อันแน่นอนทีเดียว

(เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี 2448: 15-16)

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้หนังสือ *Ladder of Knowledge* หรือเรียกชื่อภาษาไทยว่า “หนังสือบันได” หนังสือ *Ladder of Knowledge* นี้ น่าจะเป็นแบบเรียนวิชาภาษาอังกฤษชุดแรกที่ใช้ในโรงเรียนและใช้เป็นแบบเรียนหลวงต่อเนื่องตลอดไปทั้งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้แต่งหนังสือ *Ladder of Knowledge* คือ นายโรเบิร์ต แอล. มอแรนต์ (Robert L. Morant) สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต (M.A.) จากมหาวิทยาลัย Oxford นายมอแรนต์ผู้นี้ เคยเป็นอาจารย์ถวายพระอักษรสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร และเป็นกรรมการสอบไล่โรงเรียนหลวง (Tutor and Guardian to H.R.H. The Crown Prince Head & Governer of the Rajakumara Colledge for the Royal Princes and English Examiner of the Government Schools)

2. การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระยะเริ่มแรกกำหนดไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษา ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

วิชา	ประโยค 3 ชั้น 1	ปีที่ 2 คือชั้น 2	ปีที่ 3 คือชั้น 3 ที่ จะสอบไล่ประโยค มัธยม
ภาษาอังกฤษ	อ่านหนังสือบันได เล่ม 1 ตั้งแต่บท 1 ถึงบท 21 เขียน จากหนังสืออ่าน	อ่านจบบันได เล่ม 1 เขียนจาก บันไดเล่ม 1 แปลในบันได เล่ม 2 ตั้งแต่บท 1 ถึงบท 30 และ ประโยคอื่นที่ไม่ ยากกว่าประโยค เหล่านั้น	อ่านประโยคง่าย ๆ จากหนังสือ ตัวพิมพ์ และ หนังสือตัวเขียน เขียนและคัดจาก ตัวพิมพ์ และ หนังสือตัวเขียน แล้วแต่จะกะให้ เช่นกับจดหมาย และหนังสือพิมพ์ แปลบทเรียนใน บันได เล่ม 2 จบ เล่มและประโยค อื่นที่ยากเท่ากับ บทเรียนเหล่านั้น

ที่มา คัดจากหลักสูตรมัธยมศึกษารัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้นักเรียนเริ่มเรียนชั้นมัธยมตามชั้นปีดังตารางข้างต้นบ่งชี้ชัดเจนว่า ไม่เร่งรัดผู้เรียนให้เรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นเล็ก เนื่องจากหลักสูตรยุคปฏิรูปการศึกษาให้ความสำคัญว่านักเรียนไทยควรมีความรู้ภาษาไทยอย่างแม่นยำเสียก่อนเพื่อให้รู้จักคิด สังเกตและเปรียบเทียบความเหมือน ความต่างของภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ การเรียนภาษาจากการรู้จักคิด สังเกต และเปรียบเทียบภาษาแม่กับภาษาเป้าหมาย ดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของ

ผู้บริหารการศึกษากระทรวงศึกษาธิการในระบอบนั้นว่าสามารถช่วยให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจภาษาอังกฤษระยะเริ่มแรกได้ดี

หนังสือที่ใช้เป็นตำราภาษาไทยระดับมัธยมในช่วงชั้นเดียวกับหนังสือเรียนภาษาอังกฤษ *Ladder of Knowledge* คือ หนังสือสยามไวยากรณ์ภาคอักษรวิธีฉบับพระยาวิสุทธสุริยศักดิ์ ซึ่งใช้เป็นตำราภาษาไทยประมาณ พ.ศ. 2446 (ร.ศ. 122) หรือ ค.ศ. 1903 หนังสือเล่มนี้ใช้เป็นตำราความรู้ภาษาไทยสำหรับประโยค 2 หรือนักเรียนระดับมัธยม ลักษณะการแต่งหนังสือสยามไวยากรณ์ภาคอักษรวิธีเป็นหนังสือเรียนการเขียนอ่าน แบ่งเป็น 2 ภาค คือ ภาค 1 เกี่ยวกับลักษณะตัวอักษร และภาค 2 เกี่ยวกับลักษณะประสมอักษร รวมเรียกว่าอักษรวิธี ตอนที่ 2 ว่าด้วยลักษณะถ้อยคำให้ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกคำเป็น 8 จำพวก ได้แก่ นาม เช่น คน ช้าง เรือ สรรพนาม เช่น ข้า ท่าน เขา มัน คุณศัพท์ เช่น ช้างเผือก ช้างอ้วน ช้างสิบตัว ช้างตัวนั้น กริยา เช่น กิน นอน วิ่ง พุด กริยาวิเศษณ์ ม้าวิ่งเร็ว คนกินจุ บุรพบท เช่น นกบินจากต้นไม้เฉียดรั้วข้ามเรือนไปในป่า สันธาน เช่น น้ำขึ้นแต่ลมลง ราคาเข้าแพงเพราะปิ่นนี้ฝนแล้ง และอุทาน เช่น อู๊ย ไซ้ เป็นต้น

ความรู้หลักภาษาไทยด้านวจีวิภาคดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญให้ผู้เรียนตั้งข้อสังเกตความต่างของภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้อย่างดีเนื่องจากการเรียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 นั้นน่าจะใช้แนวคิดเรื่องวจีวิภาคจากไวยากรณ์ดั้งเดิมที่ใช้ในสมัยนั้น

3. มาตรฐานและคุณภาพแบบเรียนวิชาภาษาอังกฤษในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

3.1 มาตรฐานรูปแบบหนังสือ

รูปแบบหนังสือเรียนภาษาไทยสมัยก่อนปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทยเป็นรูปแบบสมุดข่อย หรือสมุดไทย สมุดข่อยหรือสมุดไทยมีลักษณะแบบกระดาษต่อเนื้อที่ใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ปัจจุบัน แต่มีขนาดเล็กเย็บมึนผ้าซึ่งหอสมุดแห่งชาติได้กำหนดตามอัตรากว้างยาวไว้ 3 ชนิดได้แก่ ขนาดใหญ่ มีอัตรากว้าง

21-30 เซนติเมตร ยาว 71 เซนติเมตรขึ้นไป ขนาดกลางกว้าง 11-20 เซนติเมตร ยาว 34-70 เซนติเมตร ขนาดเล็ก กว้าง 6-11 เซนติเมตร ยาว 20-34 เซนติเมตร ขนาดที่นิยมใช้กันได้แก่ขนาดกลาง ลักษณะของสมุดไทยจำแนกตามคุณภาพของกระดาษได้ 3 อย่าง คือกระดาษหนา ขัดเกลี้ยง เรียกว่าสมุดขาว ขัดไม่สู้เกลี้ยงและไม่หนา (จำนอง ทองประเสริฐ 2535) ไม่ใช่ขนาด A4 เหมือนปัจจุบันและสมุดข่อยบันทึกข้อมูลด้วยลายมือเขียน

เมื่อประเทศไทยปฏิรูปการศึกษาความนิยมใช้หนังสือรูปแบบฝรั่งซึ่งบันทึกข้อมูลด้วยการพิมพ์มากขึ้น หนังสือรูปแบบสมุดข่อยหรือสมุดไทยจึงหมดไป และนิยมใช้หนังสือเรียนรูปแบบตะวันตกอย่างทุกวันนี้แทน

รูปแบบหนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง *Ladder of Knowledge* ของ นายโรเบิร์ต แอล. มอแรนต์ ฉบับพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 1901 ตรงกับ พ.ศ. 2444 หรือ ร.ศ. 120 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อาจกล่าวได้ว่าใช้มาตรฐานแนวเดียวกันคือหนังสือแบบเรียนวิชาภาษาอังกฤษแต่ละเล่มประกอบด้วย ปกนอก ไบรอนปก ปกใน คำนำ สารบัญ เนื้อหาวิชา ปกหลัง ดังนี้

3.1.1 ปกนอก ข้อความที่ปรากฏบนปกนอกบ่งชี้หลักฐานสำคัญ 3 ด้านคือ ด้านชื่อหนังสือและจุดมุ่งหมายของหนังสือ ด้านชื่อผู้แต่ง และด้านพิมพ์ ลักษณะได้แก่ครั้งที่พิมพ์ จำนวนที่พิมพ์ ราคาหนังสือ ชื่อสถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ รายละเอียดที่ปรากฏบนปกนอกหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษในระยะแรกๆ พบว่ามีการพัฒนาจนเป็นรูปแบบสากลที่ใช้ในปัจจุบันกล่าวคือแบบเรียนภาษาอังกฤษเล่มแรกๆ ปรากฏรายละเอียดบนปกนอกน้อยกว่าฉบับที่พิมพ์ครั้งหลังๆ ตัวอย่าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ตัวอย่างปกนอกของหนังสือแบบเรียนที่พิมพ์ในปี ร.ศ. 120 (พ.ศ. 2444)

เรื่องบันไดให้เรียน
 เล่ม II
 บันได ๕๐ ขั้น
 ขึ้นไปสู่
 ที่นิตยเทศภาษาอังกฤษ

 มิสเตอร์ มอเรน
 เปน อาจารย์
 สมเด็จ พระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร
 เปนผู้แต่ง

 ลงพิมพ์ใหม่
 ปี ๑๒๐

 ตราประทับ
 กรมศึกษาธิการ

ตัวอย่างปกนอกภาษาไทยแบบเรียนภาษาไทยรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พิมพ์ครั้งที่ 7

ตรากรมศึกษาธิการ
 กรมศึกษาธิการ

 บันไดเล่ม ๒
 Volume II
 FIFTY STEPS

 สำหรับเรียนนิตยเทศภาษาอังกฤษ
 ของกรมศึกษาธิการ

 พิมพ์ครั้งที่ ๗
 ๓๐๐๐ ฉบับ
 ราคาเล่มละ ๑ บาท ๓๒ อัฐ

 โรงพิมพ์อักษรนิติ์

3.1.2 ปกใน ปกในของหนังสือแบบเรียนตำราเรียนภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาอังกฤษที่มีหัวข้อตรงกับปกนอกที่เป็นภาษาไทย ตัวอย่างปกใน



3.1.3 คำนำ แบบเรียนภาษาอังกฤษในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรียกส่วนที่เป็นคำนำภาษาไทยว่า **บานแพนง** ส่วนที่เป็นคำนำภาษาอังกฤษเรียกว่า **Preface** จากข้อความใน **Preface** และใน **บานแพนง** พบว่าผู้แต่งหนังสือเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในเรื่องต่อไปนี้

3.1.3.1 เน้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดและเหตุผล ดังปรากฏในข้อความว่า

...the author's method of teaching the English language aims directly at **developing the pupil's thinking power**, in the same way as they would be developed by such subjects as natural science or geometry for it is not enough that the pupil should merely in some fashion or other obtain a sufficient knowledge of the English language to be able to read and write it, since at the period when he is going through this English course his mental development and general education are both incomplete and superficial. One of the main objects to keep in view in the English work must be a continuous development of the student's faculties, **by mean of a constant appeal to his powers of observation and reasoning**...

(Morant 1901, p.v,)

(เน้นเนื้อความโดยผู้เขียน)

ใน บานแพนท กกล่าวว่า

...การต่าง ๆ ในหนังสือนี้ได้จัดไว้เพื่อประสงค์ให้เป็นหลักฐานในการที่จะหัดความคิดของนักเรียน ครั้นนักเรียนรอกข้อความใดไม่ทัน ถ้าอาจารย์บอกให้รู้ในทันใดนั้น ก็จะไม่เป็นที่สำเร็จประโยชน์แก่ตัวนักเรียนได้ อาจารย์ต้องรอให้นักเรียนมีเวลาไตร่ตรอง ฤาสืบสวนดูในข้อความนั้น ๆ ก่อน ถ้าเห็นว่านักเรียนคิดความนั้น ๆ ไม่ออก ฤาหาไม่พบแล้ว อาจารย์จะบอกอธิบายให้ก็ได้...

(มอแรนต์, ร.ศ. 120, หน้า xv)

3.1.3.2 เน้นให้ผู้เรียนสังเกตโดยเปรียบเทียบภาษาอังกฤษกับภาษาไทย

ผู้แต่งหนังสือมีแนวคิดที่ผู้เรียนภาษาอังกฤษควรมีพื้นฐานความรู้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ของผู้เรียนมาอย่างดีเพื่อสามารถสังเกตความต่างของภาษาทั้งสอง เพราะการสังเกตความต่างช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภาษา ดังข้อความว่า

...the distinguishing feature of the author's method is that in every new combination of words or newly-met phrases, he consciously applies the principle of working from the known language (i.e Siamese) to the unknown (i.e English) and compare and contrasts the two in detail...

...Before using this book, the pupil must of course be able to read Siamese quite easily...

(Morant, 1901, p.x)

หรือ

...Firstly, that the learners are assumed to have a fair knowledge of the Siamese language, as it is written and as it is spoken....

(Morant, 1901, p.v)

ใน บานแพนท กกล่าวว่

...เมื่อศิษย์จะเรียนในแบบนี้ควรจะต้งศึกษอ่านหนังสือไทยให้ได้คล่องก่อนจึงจะเรียนในแบบได้...

(มอแรนต์, ร.ศ.120, หน้า xiii)

3.1.3.3 เน้นการใช้พจนานุกรมซึ่งอยู่ท้ายเล่มอย่างถูกวิธี

ผู้แต่งหนังสือกล่าวถึงการรู้จักใช้พจนานุกรมซึ่งอยู่ท้ายเล่มอย่างถูก

วิธีว่

...He must also have already learnt how to use the English – Siamese dictionary, with ease. There is one at the end of this book, to be used by the pupil...“ และ “...It is recommended that, when actually doing the Translation Exercises the pupil should not be allowed to use the dictionary or his note book at all...

(Morant 1901, p.x)

การกำหนดพจนานุกรมไว้ท้ายเล่มนับว่เป็นการสร้างมาตรฐานกรอบความรู้ที่ผู้เรียนแต่ละระดับพึงได้รับ การกำหนดมาตรฐานกรอบความรู้ดังกล่าวน่าจะช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนแต่ละระดับรู้ทิศทางของการเรียนการสอนที่แน่นอนทำให้มีเวลาพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนแต่ละระดับเข้าใจนำไปใช้อย่างถูกต้องได้เต็มที่และเหมาะสมกับระดับการศึกษาซึ่งจะยากขึ้นตามระดับชั้นการเรียน

3.1.3.4 เน้นการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

ผู้แต่งเน้นเรื่องการใช้เครื่องหมายวรรคตอนเมื่อแต่งประโยค ดังปรากฏข้อความว่า

...Always be careful to put in all the stops, both in English and Siamese. Specially notice the question mark...

(Morant, 1901, p.xi)

ใน บานแพนทก กล่าวว่

...เครื่องหมายทั้งหลายมีฟูลสต๊อป (.) คอมมา (,) เป็นต้น อาจารย์ต้องบังคับ สอนศิษย์ให้ใช้อยู่เสมอ ทั้งหนังสืออังกฤษแลหนังสือไทยด้วย...

(Morant 1901, p.xi)

3.1.3.5 เน้นให้เคร่งครัดด้านการออกเสียงตามสำเนียงอังกฤษให้ชัดเจน

ผู้แต่งหนังสือเน้นเรื่องการสอนให้นักเรียนออกเสียงภาษาอังกฤษให้ชัดเจน ดังนี้

...The pupil must learn to speak these conversation in the proper tone of voice and pronunciation, and with the tone of question and answer ; this latter point is one of the chief objects of these exercises...

(Morant 1901, p.xi)

3.1.4 สารบัญ แบบเรียนภาษาอังกฤษในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จะใช้สารบัญเป็นภาษาอังกฤษล้วน หน้าสารบัญมีความสำคัญในการบ่งชี้หัวข้อเนื้อหาให้ผู้เรียนและผู้สอนทราบเพื่อกำหนดตารางสอนได้ถูกต้องเหมาะสมกับเวลา ตัวอย่างหน้าสารบัญ

Contents			
.....			
S - E means Translate from Siamese into English.			
E - S means Translate from English into Siamese.			
Lesson	Subject	Exercises	page
1	The English Order of words for the Noun and its	S - E	2
2	Attributes	S - E	4
		S - E	5
3	Insertion of "the" and "is"	S - E	7
4		S - E	8
...
37-50	Conversations.	S - E	98

3.1.5 เนื้อหา เนื้อหาแบ่งเป็นบทๆ ดังจะกล่าวรายละเอียดต่อไป

3.1.6 พจนานุกรม ผู้แต่งแบบเรียนภาษาอังกฤษได้รวบรวมศัพท์เรียงลำดับ A-Z มีจำนวน 386 คำ ไว้ท้ายเล่มให้นักเรียนได้ค้นหาคำแปลและผู้แต่งหนังสือกล่าวถึงจุดมุ่งหมายการใช้พจนานุกรมท้ายเล่มไว้ว่าคำแปลศัพท์เป็นคำแปลตามเนื้อความในหนังสือ ดังนี้

...The Siamese equivalents given in the following vocabulary are such as are required by particular sense of passages in this book where the words severally occur. The vocabulary is not meant to give general meanings, or to be used as an ordinary dictionary, in which to find the general meaning of a word...

(Morant 1901: 156)

เช่น

Better	ดีกว่า
Better (in health)	ค่อยๆ เล่า ค่อยยังชั่ว
Child	บุตร, ลูก, เด็ก.
Children	ลูกหลายคน
Diligent	หมั่นเรียน
Dinner	กินโต๊ะ

Dirty

เปรี้ยวเปรอะ

๔๗๔

จากข้อความดังกล่าวบ่งชี้ชัดเจนว่าผู้แต่งต้องการเน้นให้ผู้เรียนรู้จักลองคิดคำแปลก่อนเปิดดูคำแปลศัพท์ที่กำหนดให้ท้ายเล่ม หาได้เน้นให้ท่องจำคำศัพท์อย่างเดียวไม่ และ ประการสำคัญยังเป็นการเน้นให้ผู้เรียนรู้จักใช้ความคิดและเหตุผลตามข้อ 3.1.3.1 ด้วย

3.1.7 ปกหลัง ไม่ปรากฏข้อความใดๆ

3.2 มาตรฐานองค์ความรู้ในแบบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

แบบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ *Ladder of Knowledge* นี้ปรากฏมาตรฐานองค์ความรู้หลัก 5 ทักษะ ได้แก่ องค์ความรู้ด้านไวยากรณ์อังกฤษ ด้านการแปล ด้านการเขียน ด้านการอ่าน และด้านการพูด

องค์ความรู้ด้านไวยากรณ์อังกฤษ เป็นการศึกษาอักษรวิธี เช่น การใช้ article a an the การใช้พจน์ในคำนาม การใช้ tense ต่างๆ เช่น present tense, past tense เป็นต้น องค์ความรู้ด้านการแปล เป็นการฝึกให้แปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยและแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้สามารถแปลความรู้จากตำราต่างประเทศเป็นภาษาไทย องค์ความรู้ด้านการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาอังกฤษทักษะต่างๆ ได้แก่ แต่งประโยค การแต่งเรื่อง และการแต่งจดหมาย องค์ความรู้ด้านการอ่าน เป็นการฝึกอ่านเรื่องที่กำหนดให้เป็นภาษาอังกฤษและตอบคำถามเพื่อทดสอบความเข้าใจของนักเรียน ส่วนองค์ความรู้ด้านการพูดนับว่าเป็นองค์ความรู้สำคัญที่จะทำให้ผู้เริ่มเรียนภาษาอังกฤษกล้าพูดเพื่อให้สามารถสนทนาได้ต่อไปภายหน้า

4. ลักษณะเนื้อหาในหนังสือ *Ladder of Knowledge*: ส่วนบ่งชี้การ เน้น 5 ทักษะ

แบบเรียนภาษาอังกฤษ *Ladder of Knowledge* แบ่งเป็นบท 50 บทตามชื่อหนังสือที่ระบุว่า 50 steps ดังนี้

FIFTY STEPS TOWARDS SPEAKING ENGLISH

ในแต่ละขั้นนั้นผู้แต่งหนังสือจะเน้นการลำดับความยากง่ายของเนื้อหาให้
เหมาะกับระดับชั้นเรียนเพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ดังข้อความว่า

...This book is arranged in easy steps, so that the pupil learns only a little
new work each time. But he must thoroughly know each lesson, before he
can possibly do the next one...

(Morant 1901, p.xi)

เนื้อหาทั้งหมดในแบบเรียนภาษาอังกฤษ *Ladder of Knowledge* แบ่งออกได้
เป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ตั้งแต่บทที่ 1-36 ส่วนที่ 2 ตั้งแต่บทที่ 37-50 ดังนี้

4.1 ส่วนที่ 1 ตั้งแต่บทที่ 1-36

เนื้อหาในบทที่ 1-36 มุ่งสอนให้นักเรียนไทยที่เพิ่งเริ่มเรียนภาษาอังกฤษรู้
เรื่องต่อไปนี้

4.1.1 ความรู้เกี่ยวกับไวยากรณ์อังกฤษ

ความรู้เกี่ยวกับไวยากรณ์อังกฤษเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เริ่มเรียน
ภาษาอังกฤษเห็นความต่างของลักษณะภาษาไทยและลักษณะภาษาอังกฤษ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการลำดับคำในประโยค ผู้บริหารการศึกษาในรัชสมัย
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงเห็นสมควรให้นักเรียนไทยเริ่มเรียน

ภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาเพื่อให้มีความรู้ทางหลักภาษาไทยอย่างแม่นยำมาก่อน

ในส่วนของความรู้เกี่ยวกับไวยากรณ์อังกฤษที่ให้เรียนในหนังสือ *Ladder of knowledge* เล่มนี้ ประกอบด้วย

a. คำนาม (noun) ส่วนขยาย (attributes) การใช้ article a / the การเปลี่ยนเอกพจน์เป็นพหูพจน์ this / these that / those การใช้สรรพนาม I / me ตัวอย่าง

ตัวอย่างคำอธิบายการใช้ article ในหนังสือ *Ladder of knowledge*

‘The’ is often put, in English, where we put no word in Siamese.

คำว่า ‘the’ แปลว่า “นั้น”

แต่ในภาษาอังกฤษต้องใช้คำว่า “the” มากกว่าที่ใช้คำว่า “นั้น” ในภาษาไทย ดังนี้

ไทยพูดว่า “แดด ร้อน”

อังกฤษว่า “แดด นั้น ร้อน” (หน้า 6)

b. การใช้คำกริยา is / am / are, have / has การเปลี่ยนประโยคบอกเล่าเป็นประโยคคำถาม ตัวอย่าง

ตัวอย่างคำอธิบายการใช้ is ในหนังสือ *Ladder of knowledge*

The word “is” must sometimes be translated อยู่, sometimes เปน ; but “is” must often be put, in the English, where we put no word in Siamese.

คำว่า “is” บางทีแปลว่า “เปน” บางทีแปลว่า “อยู่” แต่อีกอย่างหนึ่งในภาษาอังกฤษต้องใช้คำว่า “is” มากทีเดียว เมื่อในภาษาไทยไม่ได้ใช้ ว่า “เปน” ไม่ได้ใช้ “อยู่” เลย เหมือนไทยพูดว่า “หมู นั้น อ้วน” อังกฤษพูดว่า “หมู นั้น เปน อ้วน” ฉะนั้นเป็นต้น (หน้า 6)

c. การใช้เครื่องหมาย 's

ตัวอย่างคำอธิบายการใช้ 's ในหนังสือ *Ladder of knowledge*

นักเรียนพึงเห็นในประโยคเหล่านี้ได้ว่า "นาม" บางคำมีอักษร s กับเครื่องหมายอย่างนี้ (') ต่อท้ายคำย่อมาแล้วว่า "ของ" เป็นต้นว่า...

That boy เด็กชายนั้น

That boy's ของเด็กชายนั้น

เพราะเหตุฉะนี้เมื่อจะแปลคำว่า "ของ" เป็นอังกฤษให้ใช้อักษร s ต่อท้ายคำกับเครื่องหมายดังที่กล่าวมาแล้วนั้น.... (หน้า 96)

ความรู้เกี่ยวกับไวยากรณ์อังกฤษเหล่านี้ใช้อธิบายเพื่อให้นักเรียนสังเกตเพื่อเปรียบเทียบกับลักษณะภาษาไทยที่ได้เรียนจากหนังสือสยามไวยากรณ์ไทยดังกล่าวแล้วข้างบนนี้

4.1.2 ฝึกแปลคำศัพท์ใหม่และแปลข้อความต่าง ๆ แต่ละบท โดยมีพจนานุกรมศัพท์ท้ายหนังสือ ตัวอย่าง

ตัวอย่างฝึกแปล ในหนังสือ *Ladder of knowledge*

ให้นักเรียนหาความแปลในคำเหล่านี้มาแต่ดิกชันนารี เขียนไว้ในสมุดแล้วเล่าท่องไป ตามอย่างที่ทำมาแล้วนั้น

Pin Boat Good Small Man Hat New And

จงแปลประโยคเหล่านี้เป็นอังกฤษ แต่ในการที่จะเรียงคำนั้น จงระวังดูให้ดี เพราะว่าครั้งนี้ที่ไม่ได้หมายตัวเลขไว้ก็มี ต้องอาศัยสติปัญญาของนักเรียนเอง

๑. ปีน เล่มหนึ่ง

๒. ปีน ใหม่ ของฉัน.

3 2 1

๓. คน ดี คนหนึ่ง...

(หน้า 4)

4.2 ส่วนที่ 2 ตั้งแต่บทที่ 37-50

ตั้งแต่บทที่ 37-50 เน้นทักษะการพูด เนื้อหาในบทที่ 36-50 พบว่ามุ่งสอนให้นักเรียนไทยที่เพิ่งเรียนภาษาอังกฤษได้ฝึกพูดตามแบบถาม-ตอบที่กำหนดให้การเรียนการสอนพูดอังกฤษโดยใช้ประโยคคำถามและประโยคตอบนี้ ผู้แต่งหนังสือแนะนำให้ใช้วิธีท่องจำก่อน ดังข้อความพร้อมเหตุผลว่า

...These conversations are meant to be learnt by heart; they are too difficult for the learner to be able to translate. They are meant to accustom the pupil to the phrases of ordinary conversation. ... The conversations must be learnt accurately verbatim; but the meaning of each word must be clearly understood and not merely learnt like a parrot...

(Morant, 1901: 100)

ตัวอย่าง

ข้อความภาษาไทย	ข้อความภาษาอังกฤษ
นี่เรือนของใคร?	1. Whose house is this?
เรือนของฉันเอง.	It is my house.
ใครอยู่ที่นี้?	3. Who lives here?
ฉันอยู่.	I do.
มารดาของท่านอยู่ที่นี้ด้วยฤา?	5. Does your mother live here too?

จะเห็นได้ว่านอกจากการเน้นทักษะด้านความรู้ทางไวยากรณ์ แพล พุดดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในแต่ละบทยังฝึกทักษะ อ่าน และ เขียน คำ ตลอดจนจนประโยคที่ให้แปลและพูดในแบบฝึกหัดต่าง ๆ ด้วย นับว่าผู้เริ่มเรียนภาษาอังกฤษในสมัยนั้นได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ครบทักษะทั้ง 5 ได้แก่ ทักษะด้านความรู้ทางไวยากรณ์ แพล พุด อ่าน และเขียน

ส่วนที่บ่งชี้ให้เห็นชัดเจนว่าการเรียนภาษาอังกฤษในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 เน้นการฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะครบทั้ง 5 คือ ส่วนที่เป็นคำสั่งของแบบฝึกหัดแต่ละบท

5. ลักษณะคำสั่งแบบฝึกหัดในหนังสือ Ladder of Knowledge

คำสั่งแบบฝึกหัดในแต่ละบทที่ปรากฏสม่ำเสมอในหนังสือเรียนเล่มนี้ แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ฝึกทักษะการอ่านคำประโยค กลุ่มที่ฝึกทักษะการอ่านแปล และเขียน ควบคู่กัน และกลุ่มที่ฝึกทักษะการพูดและฟัง ดังนี้

5.1 แบบฝึกหัดกลุ่มที่ฝึกทักษะการอ่าน จะปรากฏ คำว่า Read / อ่าน ในคำสั่งแบบฝึกหัด 5 รูปแบบ จำนวน 9 แบบฝึกหัด ดังนี้

5.1.1. Read these words.

ตัวอย่าง	<p>LESSON 1. Read these words จงอ่านคำเหล่านี้</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="text-align: center;">Cat</td> <td style="text-align: center;">A</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Big</td> <td style="text-align: center;">My</td> </tr> </table>	Cat	A	Big	My
Cat	A				
Big	My				

5.1.2 Read, find and write as before

ตัวอย่าง	<p>LESSON 14 Read, find and write as before ให้หาความแปลในคำเหล่านี้ เขียนลงในสมุดเล่าท่องไปกว่าจะจำได้</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="text-align: center;">Let</td> <td style="text-align: center;">Wine</td> <td style="text-align: center;">Bring</td> <td style="text-align: center;">Look at</td> <td style="text-align: center;">Bad</td> <td style="text-align: center;">Tell</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Blind</td> <td style="text-align: center;">Me</td> <td style="text-align: center;">Help</td> <td style="text-align: center;">Yesterday</td> <td style="text-align: center;">Bread</td> <td style="text-align: center;">All</td> </tr> </table>	Let	Wine	Bring	Look at	Bad	Tell	Blind	Me	Help	Yesterday	Bread	All
Let	Wine	Bring	Look at	Bad	Tell								
Blind	Me	Help	Yesterday	Bread	All								

5.1.3 Read these sentences.

ตัวอย่าง	<p>LESSON 6 Read these sentences. จงอ่านประโยคเหล่านี้</p> <p>1. ฉันไปบางกอกทุกวัน</p>
----------	--

I go to Bangkok every day.

2. ฉันไม่ได้ไปปากน้ำเมื่อวานนี้

I did not go to Paknam yesterday.

5.1.4 Read these sentences with their meaning carefully.

ตัวอย่าง

LESSON 30

Read these sentences with their meaning carefully.

จงเอาใจใส่อ่านประโยคเหล่านี้กับทั้งความแปลด้วย.

- | | |
|--------------------------------------|-----------------------------|
| 1. There is a dog in that room. | มีสุนัขตัวหนึ่งในห้องนั้น. |
| 2. There are four dogs in that room. | มีสุนัขสี่ตัวในห้องนั้น.... |

5.1.5 Read these sentences and translate them into Siamese.

ตัวอย่าง

LESSON 25

Read these sentences and translate them into Siamese.

จงอ่านประโยคเหล่านี้ แล้วแปลความเป็นไทย

1. This boy cannot say his lesson yet.
2. These two boys must go to school.
3. That bird has short tail.

5.2 แบบฝึกหัดกลุ่มที่ฝึกทักษะการเขียน การค้นคำ การเรียนรู้คำ จะปรากฏ คำว่า **find, write and learn** / หา เขียน ท่อง ในคำสั่งแบบฝึกหัด 3 รูปแบบ จำนวน 17 แบบฝึกหัดดังนี้

5.2.1 Find, write and learn these words.

ตัวอย่าง

LESSON 6

Find, write and learn these words.

ให้หาความแปลในคำเหล่านี้ เขียนลงในสมุดเล่มที่ท่องไปกว่าจะจำได้

Run	Home	At once	Yes
Fast	Drink	Every	See

5.2.2 Find, write and learn

ตัวอย่าง

LESSON 24

Find, write and learn

จงหาความแปลตามคำเหล่านี้ เขียนลงในสมุดเล่มที่ท่องไปกว่าจะจำได้

What	Wait	Write	Morning
Name	Learn	Because	Chair

5.2.3 Find these words in the Dictionary, write and learn them as before.

ตัวอย่าง

LESSON 4

Find these words in the Dictionary, write and learn them as before.

ให้หาความแปลในคำเหล่านี้ เขียนลงในสมุดเล่มที่ท่องไปตามที่เคยแล้วนั้น

Wet	Gun	Your	Tea
Ill	There	Long	Not

5.3 แบบฝึกหัดกลุ่มที่ฝึกทักษะการแปล จะปรากฏ คำว่า Translate / แปล ในหนังสือ *Ladder of Knowledge* ใช้คำว่า Translate / แปล ปรากฏเป็นคำสั่ง แบบฝึกหัดทั้งแปลเป็นไทย และแปลเป็นอังกฤษ 4 รูปแบบ จำนวน 41 แบบฝึกหัด ดังนี้

5.3.1 Translate these.

ตัวอย่าง

LESSON 4
Translate these.
จงแปลประโยคเหล่านี้เป็นอังกฤษ

1.	เตียง	ของท่าน	X	ยาว	นัก.
	2	1	3	5	4
3.	เรือ	ของฉัน	X	ใหญ่	นัก
	2	1	3	5	4

5.3.2 Translate into Siamese.

ตัวอย่าง

LESSON 8
Translate into Siamese
จงแปลประโยคเหล่านี้เป็นภาษาไทย

1. Ring that bell at once.
2. Where is your new dog?

5.3.3 Translate into English.

ตัวอย่าง

LESSON 13
Translate into English.
จงแปลประโยคเหล่านี้เป็นอังกฤษ

1. ฉัน มี สุนัข ตัวหนึ่ง กับ แมว สอง ตัว.
2. บุตร ของฉัน X สูง แท้จ.

5.3.4 Translate these sentences into English

ตัวอย่าง

LESSON 19

Translate these sentences into English.

จงแปลประโยคเหล่านี้เป็นอังกฤษ

1. เอา ปากกา ใหม่ มา ให้ ฉัน.
2. เอา ช้อน มา ให้ ฉัน.

5.4 แบบฝึกหัดกลุ่มที่ฝึกทักษะการพูด

แบบฝึกหัดกลุ่มที่ฝึกทักษะการพูด จะปรากฏตั้งแต่บทที่ 37-50 ซึ่งเน้นทักษะการสนทนาโดยให้นักเรียนไทยที่เพิ่งเรียนภาษาอังกฤษได้ฝึกพูดตามแบบถาม-ตอบที่กำหนดให้ (ดูตัวอย่างในข้อ 4.2)

การเน้นให้นักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษฝึกทักษะแต่ละทักษะโดยให้ทำแบบฝึกหัดซ้ำๆ ดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการใช้กลวิธีการซ้ำ (strategy of repetition) เพื่อเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด สังเกตและจดจำ อนึ่งการใช้คำสั่ง 2 ภาษา กล่าวคือการใช้คำสั่งภาษาอังกฤษควบคู่กับคำสั่งภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอในแบบฝึกหัดแต่ละแบบฝึกหัด จะเป็นผลให้นักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษระยะแรกนั้นเริ่มคุ้นภาษา เข้าใจ สังเกต และคิดเป็นระบบ และจะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายสำคัญของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสมัยปฏิรูปการศึกษารัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวคือการเน้นให้ผู้เรียนที่เพิ่งเริ่มเรียนภาษาอังกฤษมีทักษะทั้ง 5 ทักษะซึ่งสัมฤทธิ์ผลด้วยคำสั่งที่ใช้คำต่อไปนี้ **read** อ่าน, **write** เขียน, **find** ค้น, **learn** ท่อง และ **ที่เน้นมากเป็นพิเศษ คือ translate แปล** และย้ำว่าหากนักเรียนทำแบบฝึกหัดผิด ไม่ให้ครูเฉลย แต่ให้นักเรียนทบทวนบทเรียนและหาเหตุผลเอง ดังข้อความว่า

...The book is arranged to make the pupil think for himself. Do not let the teacher tell him every thing that he can not do; but make him think it out, and

find it out for himself. And on no account let the exercises be learnt off by heart. They will be quite useless, if so used...

(Morant 1901:132)

6. บทสรุป

Ladder of knowledge จึงเป็นแบบเรียนภาษาอังกฤษชุดบุกเบิกที่ใช้สอนนักเรียนไทยให้เกิดทักษะทั้ง 5 คือ ไวยากรณ์ อ่าน เขียน แปล และ พูด โดยเน้นให้นักเรียนคิด สังเกต และจดจำ โดยใช้กลวิธีการซ้ำ (strategy of repetition) ซึ่งปรากฏชัดเจนจากการใช้คำสั่ง **read** อ่าน, **write** เขียน, **find** ค้น, **learn** ท่อง และ **ที่เห็นมากเป็นพิเศษ คือ ทักษะการแปล translate** อย่างสม่ำเสมอในแบบฝึกหัดของแต่ละบท

บรรณานุกรม

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชบัญญัติการสอบวิชา ณ วันที่ 17 กุมภาพันธ์ ร.ศ. 109.

ธรรมศักดิ์มนตรี, เจ้าพระยา. "ทำไมเราจึงต้องเรียนภาษาต่างประเทศ?" ใน *ทวีปัญญา* พ.ศ. 2448: 1-39.

รอง ศยามานนท์และคณะ. *ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ*. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507.

ร.6 ศ. 1/1 *รายงานการประชุมข้าหลวงเทศาภิบาล (ร.ศ. 129)*. กรุงเทพฯ: หอสมุดแห่งชาติ, ม.ป.ป.

สุนันท์ อัญชลินกุล. "บทที่ 6 แบบเรียนตำราเรียน," ใน *รายงานผลการวิจัยเรื่อง มโนทัศน์ของมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาดั้งแต่รัชกาล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงสิ้นสุดยุค สมบูรณาญาสิทธิราชย์ (พ.ศ. 2411-2475)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2548: 305-450.

ก. 5 ศ *หัวเรื่องโครงการศึกษา*. กรุงเทพฯ: หอสมุดแห่งชาติ, ม.ป.ป.

Morant, R.L. *Ladder of Knowledge*. 1901.

อินเทอร์เน็ต

จำนง ทองประเสริฐ. "สมุดข่อย - สมุดไทย", *ภาษาไทย 5 นาที* (8 มิถุนายน 2535). เข้าถึงได้จาก <http://www.google.com>.